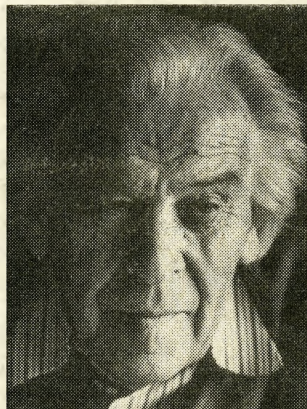

Eestikeelse keskhariduse eestseisja

Head haridust saab koolis anda mitte määruste ja käsulaudadega, vaid hästi koolitatud õpetajatega, ütleb eesti hariduse *grand old man* Ferdinand Eisen. Ta peab otsustavaks taas pöörduda kuulsa koolimehe Johannes Käisi pärandi poole ja seda tänapäeva olusid arvestades edasi arendada. Eisenil, kes on ise mitu kooliajaloo kogumikku koostanud, sai 1996 Ilmamaa kirjastuses kaante vahele J. Käisi publitsistikakogumik "Kooliraamat". "Minu arust oleme täna just pedagoogilises psühholoogias ja didaktikas õpetajate ees võlg," arutleb ta. "Omal ajal sain lausa söimata Käisi tööde uurimise ja propageerimise pärast, sest ta ei pidanud nõukogude didaktikute teooriat miskiks, ei nimetanudki neid oma töödes."

Tagantjärele targana võib eestikeelset 11-klassilist keskharidust ja eestikeelsete originaalõpikute säilitamist pidada kunagise ministri elutööks. "Originaalõpikud tekitasid paksu pahandust ja vägikaikavedu nii Moskvast kui ka meie parteiülemustega. 60. aastatel (kui käis võitlus 11-klassilise eestikeelse keskkooli eest, taheti sisse viia 10-klassilist nagu Venemaal), sain parteibürool Käbini ja

Ferdinand Eisen, Eesti hariduselu *grand old man*.

Lentsmanni käest söimata, natsionalistliku provokaatorina otsustati mind parteist välja visata. Kolleegid ministeeriumist käisid delegatsiooniga Kadriorus Müürisepa juures, asi piirdus noomitusega," meenutab Eisen.

Eksministri sõnul toetas teda eestikeelse keskhariduse säilitamise võitluses Kirjanike Liit. Koostöös heliloojatega sündis koolinoorte laulu- ja tantsupidude idee. "Üks noor magistrant tahab kirjutada magistritööd meie haridussüsteemist läbi nõukogude aastate kuni 1990. aastani välja. Usutles mind, et mis oli keelatud ja mis lubatud. Et kuidas ma võisin sundida lapsi neid punaseid laule laulma? Ütlesin, et hea, et üldse eesti keeles laulda

Ferdinand Eisen 85

Sündinud: 17.11.1914 Võrumaa
Oppinud: Võru ja Läänemaa Õpetajate Seminaris, lõpetas Tallinna Pedagoogiumi 1934, TRÜ õigusteaduskonna 1953, Moskva Ühiskonnateaduste Akadeemia 1959
Töötanud: õpetaja, koolijuhataja, kõrgkoolide õppejõuna; Eesti NSV haridusminister 1960–80
Eesti esperantistide seltsi kauaaegne juhatuse esimees

lubati. Laul tuli ideoloogilise soustiga üle valada nagu kodulugu või eesti ajalugu, aga oma juurte ja kodumaa tundmaõppimine jäi alles." Eisen keelas ära vene keelest tõlgitud 4. klassi ajalooõpiku. Selle asemel kirjutas Hillar Palamets "Jutustus kodumaa ajaloost", mis oli taas vaja vastava soustiga üle valada, et seda avaldada lubataks. Moskvast sunniti peale, et NSV Liidu ajalugu tuleb õpetada vene keeles, kujundamaks välja nõukogude rahvas, kes räägiks vene keeles.

Mees, kes ise valdab paljusid keeli, on seda meelt, et emakeelt peab oskama. Eiseni arvates on Eesti kõrgkoolis emakeeleeksam kõige olulisem. Sest just küpsuskirjand näitab noore inimese arengu- ja kultuuritaset, tema loomulikkult intelligent-si.

Ülo Tikk